

Premi Carolina Meléndez Fernández 2024

Llum Veiga André

Infermera en Geriatria i Gestió Sanitària. Directora Infermera prejubilada. Parc Sanitari Pere Virgili. Barcelona.

Miro enrere i recordo, des que tinc ús de raó, que sempre he volgut ser infermera. Tant és així que quan era adolescent li posava tiretes a tothom, fins i tot al gat!

La gent gran i els infants han estat sempre els col·lectius (més vulnerables) que sempre m'han inspirat i han despertat en mi la vocació del "tenir cura" tot i que, *a posteriori*, mai he volgut dedicar-me a la pediatria perquè soc massa sensible al patiment dels infants.

Res més lluny de la meua imaginació pensar que algun dia arribaria a ser mereixedora del Premi Carolina Meléndez 2024 (Figura 1), quan tantes i tantes infermeres ho mereixen igualment. Significa molt per mi com a infermera i com a persona haver rebut aquest guardó ja que em reafirma encara més amb la professió. És per això que vull començar agraint sobretot al meu equip de Direcció d'Infermeria del Parc Sanitari Pere Virgili, grans professionals i millors persones, haver confiat en mi durant tots aquests anys compartits i haver-me proposat com a candidata, a la Junta de la Societat Catalanobalear d'Infermeria per haver cregut en mi, i a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears, per haver-me cregut mereixedora d'aquest guardó.

Els inicis i la trajectòria professional

Avui em considero molt privilegiada per haver nascut professionalment a l'Escola Universitària d'Infermeria Santa Madrona, adscrita a la Universitat de Barcelona, l'any 1980. En aquell entorn docent vaig adquirir no només coneixements, sinó també molts valors professionals i personals. Definitivament, vaig reafirmar la meua decisió de dedicar-me a "tenir cura de les persones" gràcies a les professores i tutores, de gran valor professional i humà. Recordo la M. Àngels Camps, la Montserrat Teixidor, la Lita Prats i tantes altres que ens van guiar en aquest camí.

Un cop finalitzats els estudis vaig iniciar la meua etapa laboral a l'Hospital de Sant Pau i, posteriorment, a l'Hospital del Sagrat Cor de Barcelona, on vaig poder créixer com a professional en aquests primers anys i adquirir

FIGURA 1. Lliurament del Premi Carolina Meléndez 2024 de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears a Llum Veiga i André (Barcelona, 28 de maig de 2024)

experiència a les diferents unitats d'infermeria: Medicina Interna, Traumatologia, Unitat de Cures Intensives, etc.

Ben aviat, la directora d'Infermeria de l'hospital, que en aquell moment era la Sra. Concepció Cabanes, a qui admiro i tinc, avui, com una bona amiga, va proposar iniciar-me en l'àmbit de la gestió i vaig començar fent les substitucions de la supervisió del torn de tarda. Em vaig interessar en aquesta àrea i em vaig formar en gestió i qualitat.

Cap als anys noranta es va produir la reconversió de l'Hospital del Sagrat Cor i, des d'aquell moment, va passar a dependre del que en aquell moment era la Quinta de Salut de l'Aliança Mutualitat de Previsió Social. Això va implicar el trasbals de professionals d'un hospital a l'altre. En aquell moment em van proposar el trasllat a l'Hospital Quinta de Salut l'Aliança com a supervisora de diferents unitats; allà vaig tenir l'oportunitat de dissenyar i crear, juntament amb un equip de professionals, les unitats de Convalescència i Subaguts, dedicades fonamentalment a l'atenció de persones grans. Recordo amb molt d'afecte haver compartit aquells anys amb grans professionals com M. Àngels Pi i Roser Cadena, que sempre han deixat la seva empremta allà on han estat.

Entre aquells anys vaig ser mare, per primera vegada el 1992 i el 1998 per segona vegada, de dos nois que, avui i sempre, han estat per a mi el més important de la meua vida. Vaig tenir la sort de poder estar amb ells durant el primer any de les seves vides i això va suposar mantenir-me allunyada durant uns períodes de la vida laboral activa.

En reincorporar-me, la Direcció d'Infermeria em va proposar tornar a l'Hospital del Sagrat Cor, dins del Departament de Formació i Qualitat, com a responsable d'infermeria de la qualitat. Vaig desenvolupar aquest rol i vaig definir els indicadors de qualitat del centre fins que, l'any 1999, em van proposar la Subdirecció d'Infermeria de l'hospital. Dos anys després vaig retornar, com a cap d'Infermeria, al Centre Sociosanitari en què s'havia convertit l'antic hospital i vaig reafirmar la meua inclinació vers la geriatria i les cures pal·liatives.

El màster de Geriatria i Gerontologia de la Universitat Autònoma de Barcelona va suposar per a mi un abans i un després en la meua dedicació en l'àmbit de la geriatria. Posteriorment, el 2005, per la malaltia del meu pare, vaig deixar l'hospital i vaig estar allunyada de la vida laboral durant uns mesos. Vaig iniciar una nova etapa, com a avaluadora de la qualitat d'establiments sociosanitaris, a finals d'aquell mateix any. En aquell moment, per encàrrec del Pla Director Sociosanitari, la Fundació Avedis Donabedian estava desenvolupant un programa d'avaluació de la qualitat dels establiments sociosanitaris, del Programa d'Atenció Domiciliària i Equips de Suport (PADES) i de les unitats funcionals interdisciplinàries sociosanitàries (UFISS) de Barcelona. A partir de la meua formació en qualitat a la Fundació, em van contractar i formar com a avaluadora, essent acreditada per a aquesta fita per la Direcció General de Planificació i Avaluació a Barcelona.

Paral·lelament, vaig tenir l'oportunitat de provar l'àmbit de la salut mental, que fins aleshores era un gran desconegut per a mi. També em vaig incorporar com a cap de l'àrea d'infermeria de Rehabilitació en Salut Mental de l'Hospital de Neuropsiquiatria del Sagrat Cor de Martorell de les Germanes Hospitalàries i vaig formar-me en el màster de Gestió Hospitalària i de Serveis Sanitaris de la Universitat de Barcelona. Diria que el més rellevant de la meua trajectòria en aquella època va ser reformular el model de cures, fent una aposta per un canvi "del model carcerari al model humanista", un model centrat en el pacient amb patologia psiquiàtrica. La remodelació de l'estructura assistencial, amb unes instal·lacions adaptades a les necessitats dels pacients, també va suposar un avenç en la qualitat de l'atenció.

El 2007, la Dra. Núria Serra, que en aquell moment era la directora assistencial del Parc Sanitari Pere Virgili, em va oferir la coordinació/cap d'Infermeria del centre, per tal d'acompanyar un gran creixement previst

per l'hospital. En el moment en què em vaig incorporar, el centre comptava amb 169 llits, distribuïts en 5 unitats d'hospitalització i dos equips de PADES. Avui l'hospital disposa de 365 llits d'internament, en 10 unitats d'hospitalització, més 45 llits d'hospitalització domiciliària, servei de valoració de la dependència (SEVAD) i equips d'avaluació i orientació a la discapacitat (EVO), un hospital de dia geriàtric i psicogeriatric, i una unitat de ferides. Compta també amb 3 àrees bàsiques d'atenció primària i un centre d'urgències d'atenció primària (CUAP). Avui dia el Parc Sanitari Pere Virgili és un reconegut hospital d'atenció intermèdia i cures pal·liatives de la ciutat de Barcelona, el més gran de Catalunya i un referent en qualitat assistencial en el seu model d'atenció a les persones grans amb dependència. M'agrada pensar que la meua contribució en tot aquest desplegament ha estat important i definitiva perquè avui el Parc Sanitari Pere Virgili sigui com és. Al llarg d'aquests anys he estat coordinadora d'Infermeria, adjunta a la Direcció d'Infermeria i, finalment, directora d'Infermeria de l'hospital els 5 últims anys, fins a desembre de 2023, quan vaig començar l'etapa de prejubilació. Aquí és on realment he trobat el meu lloc, acompanyada d'excel·lents i brillants professionals com en Marco Inzitari, que es va incorporar el 2009 a l'hospital com a director assistencial i, posteriorment, com a director d'atenció integrada, docència i recerca. D'ell, i de molts altres professionals que m'han acompanyat al llarg del camí, he après moltíssim com a professional i com a persona.

Ja com a directora, juntament amb moltes altres, hem fet front a una de les èpoques més difícils i complicades que ens ha tocat viure. Superar una pandèmia amb les eines i els recursos que teníem ha estat molt dur i molt difícil per a tothom i jo crec que, especialment, per a tots els professionals sanitaris. Moltes vides es van perdre pel camí, amb molt patiment durant molt de temps; però, malgrat tot, hem tirat endavant airoso i enfortits.

El més destacable de la meua trajectòria en aquesta etapa ha estat potser el desenvolupament dels diferents dispositius del centre, l'expertesa i l'especialització en les competències d'infermeria des del seu rol autònom, el desenvolupament del rol de pràctica avançada, la promoció del lideratge de les infermeres a les unitats assistencials i l'aposta per la introducció de la recerca com una eina més per a la labor diària de les infermeres.

Trajectòria docent

Paral·lelament a la meua trajectòria en l'àmbit de l'assistència en tenir cura de les persones, he tingut l'oportunitat de participar en projectes docents en diferents escoles universitàries d'infermeria. Durant els primers anys de vida laboral a l'hospital, vaig participar com a docent en algu-

nes temàtiques de la diplomatura d'Infermeria a l'Escola Universitària d'Infermeria Santa Madrona.

Paral·lelament, vaig col·laborar en algunes activitats del grup de professionals Collège International pour l'Évolution des Pratiques de Soins, la missió del qual sempre ha estat la millora de l'atenció a les persones. Vam organitzar diferents col·loquis internacionals itinerants, des del 1998 al 2002, a Suïssa, Barcelona i Lisboa. En aquells moments jo em sentia la dona més afortunada i important del món perquè podia treballar amb membres del grup, persones i professionals d'excel·lència a qui sempre he admirat i han estat referents per a mi, com Montserrat Teixidor i Manuel Moragas.

Recordo que en aquella època les infermeres no podíem ser docents universitàries sense tenir una llicenciatura, però curiosament no existia en aquell moment la llicenciatura d'Infermeria. Així que com moltes altres infermeres, donat que es podien convalidar assignatures d'infermeria a la llicenciatura d'Antropologia Social i Cultural, em vaig matricular i vaig finalitzar els estudis.

Posteriorment, vaig ser tutora dels alumnes de la diplomatura d'Infermeria i professora col·laboradora amb les àrees bàsiques d'atenció primària de l'àrea del Vallès i del Maresme a l'Escola Universitària Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, on també vaig ser la coordinadora del postgrau en Infermeria Geriàtrica i Gerontològica, juntament amb M. Àngels Piñol, a qui recordo amb especial afecte.

En aquesta darrera etapa, ja a l'hospital del Parc Sanitari Pere Virgili, he tingut l'oportunitat de col·laborar amb la formació pràctica dels alumnes de moltes escoles d'infermeria de diferents universitats. Em sento especialment orgullosa de la col·laboració amb l'Escola d'Infermeria de la Universitat Internacional de Catalunya en un projecte innovador cocreat entre la Universitat i el centre. Es tracta de la creació de la Unitat d'Atenció d'Infermeria per a la Docència i la Recerca (AIDIR), on els alumnes de l'Escola, tutelats per infermeres del centre, identifiquen i satisfan, juntament amb els professionals

responsables dels pacients, les necessitats d'educació sanitària que aquests tenen.

Conclusions i miscel·lània

Tota la meua vida professional ha estat acompanyada de la formació contínua i la voluntat de millora i superació compromís personal i social. Un compromís per saber ser, saber fer i saber estar en cada moment en benefici dels qui ho necessiten. Una passió a la meua vida en la qual no he perdut de vista mai que ser professional sanitari, "la bata blanca", no dona cap poder i que les persones ateses han de ser i són autònomes per a prendre les seves pròpies decisions sobre la seva salut i, per tant, s'han de respectar.

Des d'aquestes línies voldria reivindicar la millora de les condicions laborals actuals per als infermers/es i els professionals sanitaris en general. Tots sabem que la sanitat i l'educació han de ser els pilars fonamentals d'un país. Malauradament, l'abandó professional o la migració cap a altres països amb millors condicions són cada dia més freqüents. Sabem que manquen infermeres als hospitals, i a tots els dispositius assistencials en general, i que hi ha estudis que demostren que un nombre més elevat d'infermeres influeix directament en la millora de la salut dels ciutadans. Les retallades constants han produït precarietat laboral i fugida de talent i han influït molt negativament en el sistema de salut, fent difícil el dia a dia de les institucions i dels professionals que s'esforcen contínuament per donar el millor de si mateixos malgrat l'elevada pressió assistencial. Tant de bo, des dels governs siguin capaços d'escollir els professionals i revertir aquesta situació, millorant les condicions laborals, adequant les ràtios infermera-pacient, professionals-pacients, i donant els espais polítics necessaris perquè les infermeres tinguin accés als llocs on es prenen les decisions sobre allò que afecta la professió.

Voldria finalitzar aquest text donant les gràcies a tots els professionals sanitaris que m'han acompanyat en el camí; he après molt de cada un d'ells. És per això que els dedico aquest guardó, perquè sens dubte també és seu.